

Sector draaiboek Aviaire Influenza H3N1

Opgesteld door GD
Versie 7: 24-6-2019

Toelichting op de status van dit document:

Dit draaiboek bevat een set aan maatregelen en acties die ingezet kunnen worden om het risico op insleep of verspreiding van H3N1 in Nederland te beperken.

Het draaiboek bevat adviezen van GD aan de Nederlandse pluimveesector op basis van veterinaire overwegingen.

Bij het al dan niet uitvoeren van deze adviezen spelen ook andere afwegingen mee, zoals uitvoerbaarheid en een kosten/baten afweging.

Het is aan het Nederlandse pluimvee bedrijfsleven en eventueel andere betrokken partijen om te bepalen of de adviezen uitgevoerd worden zoals beschreven in dit draaiboek.

Sector draaiboek Aviaire Influenza H3N1

De bestrijding van NAI (Notifiable Aviaire Influenza) is Europees geregeld (richtlijn 2005/94/EG) en de bestrijding is vastgelegd in het Beleidsdraaiboek versie 2.0 September 2013.

Vervoer binnen EU landen

Alle koppels die positief zijn door een H5 of H7 infectie mogen niet worden toegelaten op basis van afwezigheid van een noodzakelijk gezondheidscertificaat (richtlijn 2009/158/EG). Een uitzondering kan, door NVWA, worden gemaakt voor alle koppels die direct worden vervoerd naar de slachterij. Hierbij mogen ten tijde van het transport geen klinische verschijnselen wijzend op AI aanwezig zijn.

De aanwezigheid van andere AI stammen, niet zijnde H5 en H7, kan een reden zijn van een verbod tot binnen brengen in Nederland wanneer de koppel klinische verschijnselen vertoont. Voor niet zieke koppels zou geen wettelijke beperking gelden.

De bestrijding van niet NAI is niet centraal vastgelegd en kan niet worden afgedwongen. Er is geen wettelijke basis om maatregelen af te dwingen.

In het onderstaande document worden adviezen voor acties geformuleerd voor twee situaties:

1. Aanwezigheid van H3N1 in één van de omliggende landen (België)
 - a. Adviezen in geval dieren volgens planning naar Nederlands grondgebied vervoerd gaan worden afkomstig van een H3N1 geïnfecteerd pluimveebedrijf.
 - b. Adviezen in geval dieren volgens planning naar Nederlands grondgebied vervoerd gaan worden vanuit een nader te bepalen regio rondom een H3N1 geïnfecteerd bedrijf.

2. Aanwezigheid van H3N1 in Nederland.
 - a. Adviezen in geval van aanwezigheid van H3N1 virus op het bedrijf.
 - b. Adviezen voor pluimvee bedrijven binnen/vanuit, een nader te bepalen regio, van een H3N1 geïnfecteerd bedrijf.

Voor de beoordeling van de status van koppels wordt in deze notitie gebruik gemaakt van antigeen en antilichaam testen. Testen dienen uitgevoerd te worden door een laboratorium waarin op basis van de norm ISO/IEC 17025 geaccrediteerde PCR testen worden uitgevoerd. Voor de antilichaam testen wordt gerefereerd naar Elisa en HAR technieken die uitgevoerd dienen te worden door een laboratorium waarin op basis van basis van de norm ISO/IEC 17025 geaccrediteerde Elisa en HAR testen worden uitgevoerd.

1. Situatie: H3N1 uitbraak in één van de omliggende landen (België)

Geen van de acties kunnen worden afgedwongen; daarom worden de volgende acties "slechts" geadviseerd:

- Communicatie: Uitvoering communicatie protocol en AVINED meldt/verwijst op haar website de AI situatie in de omliggende landen. Indien een H3N1 uitbraak wordt vermeld in België worden, vanuit het AVINED, de volgende adviezen gegeven:
 - geen AI gevaccineerde koppels importeren (voor zover vaccinatie in landen binnen EU wordt uitgevoerd), dit geldt ook voor koppels gevaccineerd met een autovaccin.
 - aan te scherpen hygiëne maatregelen op bedrijfsniveau.
- R&O transport middelen: AVINED vraagt het bedrijfsleven een dubbele desinfectie met een voor AI werkzaam desinfectie middel uit te voeren van (lege) vrachtauto's, die bestemd zijn voor het vervoer van levend pluimvee en tevens van transportmiddelen van voer en pluimveeproducten zoals eieren, afkomstig uit de besmette gebieden.
- Opzet controle: AVINED adviseert houders van koppels die vanuit de besmette gebieden (België of een kleiner gedefinieerde regio in België;) naar Nederland gebracht gaan worden, eerst m.b.v. AI-PCR en/of serologie te controleren op de aanwezigheid van AI en de handelen afhankelijk van de uitslag
- Opzet van gevaccineerde dieren kan niet worden toegestaan op basis van de richtlijn omdat de zending afkomstig is van een bedrijf waar tegen aviaire influenza wordt gevaccineerd (Aanvullende gezondheidsverklaring richtlijn 90/539/EEG). Dit geldt ook voor autovaccins.

Voor het binnen de Nederlandse landsgrenzen brengen van koppels uit België worden de volgende adviezen gegeven:

1.a. Adviezen in geval dieren volgens planning naar Nederlands grondgebied vervoerd gaan worden van een H3N1geïnfecteerd pluimveebedrijf:

- *Transport advies;* geadviseerd wordt geen koppels afkomstig van H3N1 geïnfecteerde bedrijven naar UBN's in Nederland te vervoeren zolang op het bedrijf H3N1 geïnfecteerde dieren aanwezig zijn; zowel antigeen (PCR) als antilichaam (serologie) positieve diagnostiek geeft een negatief advies op transport.
Transport van koppels naar een slachterij kan worden toegestaan, wanneer is aangetoond dat geen virus aanwezig is in de betreffende koppel. Uitsluiting van aanwezigheid van virus op basis van negatieve PCR uitslag van 60 cloaca swabs en 60 trachea swabs van 60 individuele dieren
- *Uitvoering van een strikt hygiëneprotocol:* Op alle besmette (Belgische) bedrijven, welke een directe of een indirecte link met Nederland hebben, wordt geadviseerd dat de pluimveehouder met de practicus/DGZ een hygiëneprotocol vaststellen. In het hygiëneprotocol wordt uitvoering gegeven aan het bezoekersprotocol, protocol m.b.t. ongediertebestrijding, kadaverafvoer, mestafvoer, voerleverantie en het eiertransport. Daarnaast dienen de volgende elementen ingevuld te worden: alle besmette bedrijven voeren een werkwijze in zoals deze is omschreven voor een verdacht NAI (H5/H7) bedrijf: strengere afzetting bedrijfsterrein, beperkte toegang, eventuele huisverkoop buiten het bedrijfsterrein, douchen bij toegang en vertrek, bedrijfskleding en stalgebonden schoeisel.
- *Aanvoer van voer en afvoer van eieren:* de handelaar wordt geadviseerd om bij voertransporten/(broed)eiertransporten uit een risico regio één op één transport uit te voeren en de vrachtwagen, bij vertrek van een bedrijf vanuit een risico gebied uitwendig te desinfecteren, zie protocol voerleverantie en eitransport, totdat het bedrijf en de regio virus vrij is verklaard wat betekent dat van geen enkel bedrijf binnen de vastgestelde regio van het betreffende bedrijf bekend is dat virus aanwezig is (op basis PCR uitslag van 60 cloaca swabs en 60 trachea swabs van 60 individuele dieren) .

1.b. Adviezen in geval dieren volgens planning naar Nederlands grondgebied vervoerd gaan worden vanuit een nader te bepalen regio rondom een H3N1 geïnfecteerd bedrijf:

Bedrijven worden geadviseerd gebruik te maken van de onderstaande adviezen

- *Transport advies:* Geadviseerd wordt geen koppels (niet zijnde eendagskuikens) uit een risico regio te vervoeren naar een Nederlands UBN tenzij is aangetoond dat het koppel geen virus bij zich draagt (per koppel test men daarvoor 60 cloaca swabs en 60 trachea swabs van 60 individuele dieren met een houdbaarheid van de uitslag van 48 uur na monstername) dan wel niet geïnfecteerd is geweest (per koppel test men m.b.v. ELISA bloedonderzoek 10 monsters van 10 individuele dieren). Dit advies geldt zowel voor opfokdieren als eventuele andere pluimvee typen.
Transport van eendagskuikens naar een Nederlands UBN kan worden toegestaan wanneer aan de hand van een monitoringssysteem kan worden duidelijk gemaakt dat de kuikens afkomstig zijn van een H3N1 vrij ouderdierenbedrijf. De status van het ouderdierkoppel kan bepaald worden aan de hand van 60 cloaca swabs en 60 trachea swabs van 60 individuele dieren met een houdbaarheid van de uitslag van 48 uur na monstername en 10 monsters voor ELISA bloedonderzoek van 10 individuele dieren per koppel. Status van de eendagskuikens moet worden gecontroleerd aan de hand van bloedonderzoek. Monstername na aankomst op het Nederlandse UBN van 10 dieren. Direct transport van de verschillende pluimvee typen naar de slachterij mag, onder strikte voorwaarden, worden uitgevoerd. Hierbij mogen ten tijde van het transport geen klinische verschijnselen wijzend op AI aanwezig zijn en moet aangetoond zijn dat zij geen virus bij zich dragen (60 cloaca swabs en 60 trachea swabs van 60 individuele dieren met een houdbaarheid van de uitslag van 48 uur na monstername).
- *Uitvoering van een strikt hygiëneprotocol:* Alle bedrijven in de regio die zijn verbonden aan de leverancier van de bovengenoemde dieren wordt geadviseerd dat de pluimveehouder met de practicus een hygiëneprotocol vaststellen. In het hygiëneprotocol wordt uitvoering gegeven aan het bezoekersprotocol, protocol m.b.t. ongediertebestrijding, kadaverafvoer, mestafvoer, voerleverantie en het eiertransport. Daarnaast dienen de volgende elementen ingevuld te worden: alle besmette bedrijven voeren een werkwijze in zoals deze is omschreven voor een verdacht NAI (H5/H7) bedrijf: strengere afzetting bedrijfsterrein, beperkte toegang, eventuele huisverkoop buiten het bedrijfsterrein, douchen bij toegang en vertrek, bedrijfskleding en stalgebonden schoeisel.
- *Aanvoer van voer en afvoer van (broed)eieren:* de handelaar wordt geadviseerd om bij voertransporten/(broed)eiertransport uit een risico regio één op één transporten uit te voeren en de vrachtwagen, bij vertrek van een bedrijf vanuit een risico gebied uitwendig te desinfecteren, zie protocol voerleverantie en eitransport, totdat de regio virus vrij is verklaard wat betekent dat van geen enkel bedrijf binnen de vastgestelde regio van het betreffende bedrijf bekend is dat virus aanwezig is (op basis PCR uitslag van 60 cloaca swabs en 60 trachea swabs van 60 individuele dieren) .

1.c. Adviezen in geval transporten van Nederland naar een nader te bepalen regio rondom een H3N1 geïnfecteerd bedrijf worden uitgevoerd:

- *Transporten van voer, eieren en dieren:* de handelaar wordt geadviseerd om bij voertransporten/(broed)eiertransporten/diertransporten van Nederland naar een risico regio één op één transport uit te voeren en de vrachtwagen, bij terugkeer van een bedrijf vanuit een risico gebied uitwendig te desinfecteren, zie protocol voerleverantie en eitransport, totdat het bedrijf en de regio virus vrij is verklaard wat betekent dat van geen enkel bedrijf binnen de vastgestelde regio van het betreffende bedrijf bekend is dat virus aanwezig is (op basis PCR uitslag van 60 cloaca swabs en 60 trachea swabs van 60 individuele dieren) .

2. Situatie: H3N1 Virus aangetoond in een Nederlandse koppel

Onderzoek bij WVBR heeft dan aangetoond dat er AI virus aanwezig is maar het betreft geen H5 of H7 stam: PCR H3N1 onderzoek is positief. Indien uitvoerbaar kan WVBR een genotypische typering uitvoeren of het gevonden type verwant is aan de Belgische H3N1 stam. Wettelijk gezien is men bij een positieve PCR verplicht een viruskweek uit te voeren om het virus te kweken en met dit virus een IVPI uit te voeren. Indien de IVPI 1.2 of hoger is, betreft het een bestrijdingsplichtige aandoening en wordt de bestrijding conform het *Beleidsdraaiboek Influenza* uitgevoerd. In theorie kan deze situatie optreden, in de praktijk zal een IVPI > 1.2 bij een niet H5 of H7 stam niet voorkomen. De sector zal WVBR moeten verzoeken een genotypische typering uit te voeren nadat is vast komen te staan dat de aangeleverde monsters H5 en H7 negatief zijn.

De aanwezigheid van H3N1 virus op het bedrijf is een reden om acties te ondernemen om verspreiding van virus te voorkomen. Eerst zal communicatie moeten plaats vinden over de nieuw ontstane situatie: AVINED en GD presenteren op een kaartje van Nederland op basis van 2 cijferige postcode de AI situatie in Nederland. AVINED informeert de dierenarts, de toeleveranciers (met name voerleveranciers) en de afnemers (met name eierhandelaar of broederij, slachterij en mesthandelaar) van het betreffende bedrijf / de betreffende bedrijven over de aanwezigheid van het virus.

Maatregelen zijn niet af te dwingen, maar in verband met de ernst van de situatie in België wel te onderbouwen dat een ophok verplichting gewenst is zonder dat de status (biologisch/vrije uitloop) van de koppel in het geding komt. Het beperken van de afvoermogelijkheden van dieren, eieren en (besmette) mest en het niet inleggen van broedeieren van besmette bedrijven is te adviseren.

2.a Adviezen in geval van aanwezigheid van H3N1 virus op het bedrijf:

- *Tijdelijk ophok gebod:* bij een AI besmetting bij dieren met mogelijkheid tot uitloop wordt de uitloop verboden totdat met behulp van een PCR onderzoek (60 swabs per stal) is aangetoond dat er geen actieve uitscheiding van virus meer is. Geadviseerd wordt elke 2 weken PCR swab onderzoek uit te laten voeren.
- Gedurende de kliniek elke week 5 verse kadavers naar GD voor onderzoek op eventuele co-infecties en het verloop daarvan zodat beter inzicht wordt verkregen in de verschillende belangrijke factoren mbt deze H3N1 uitbraak.
- *Transport advies;* Geadviseerd wordt besmette koppels niet te vervoeren tenzij is aangetoond dat zij geen virus meer bij zich dragen (op basis van PCR test van 60 cloaca swabs en 60 trachea swabs van 60 individuele dieren met een houdbaarheid van de uitslag van 48 uur na monsternamen). Geadviseerd moet worden dat serologisch positieve koppels (PCR negatief) niet naar een meerleeftijden bedrijf verplaatst worden. Direct transport naar de slachterij mag, onder strikte voorwaarden (nader te bepalen), worden uitgevoerd. Hierbij mogen ten tijde van het transport geen klinische verschijnselen wijzend op AI aanwezig zijn.
- *Uitvoering van een strikt hygiëneprotocol:* Op alle besmette bedrijven wordt geadviseerd dat de pluimveehouder met de practicus een hygiëneprotocol vaststellen. In het hygiëneprotocol wordt uitvoering gegeven aan het bezoekersprotocol, protocol m.b.t. ongediertebestrijding, kadaverafvoer, mestafvoer, voerleverantie en het eiertransport. Daarnaast dienen de volgende elementen ingevuld te worden: alle besmette bedrijven voeren een werkwijze in zoals deze is omschreven voor een verdacht NAI (H5/H7) bedrijf: strengere afzetting bedrijfsterrein, beperkte toegang, eventuele huisverkoop buiten het bedrijfsterrein, douchen bij toegang en vertrek, bedrijfskleding en stalgebonden schoeisel.
- *Aanvoer van voer en afvoer van (broed)eieren:* de handelaar wordt geadviseerd totdat bij het PCR swab onderzoek is aangetoond dat geen virus meer aanwezig is, één op één

transporten uit te voeren en de vrachtwagen, bij vertrek van het besmette bedrijf uitwendig te desinfecteren, zie protocol voerleverantie en eitransport.

- *Mestafvoerprotocol*: geadviseerd wordt om alle mest van besmette bedrijven af te voeren naar de mestverbranding (bv DEP) tenzij transport plaats vindt na 35 dagen na laatste negatieve PCR uitslag.
- *Ongedierte bestrijding*: bedrijven worden geadviseerd gebruik te maken van een professionele ongediertebestrijder en de bestrijding te intensiveren. Alle bedrijven dienen in het bezit te zijn van een protocol "integrale ongedierte bestrijding".
- *Reiniging en ontsmettingsprotocol (R&O protocol)*. Geadviseerd wordt alle besmette bedrijven, bij de volgende leegstand, nat te reinigen met een reinigingsmiddel en daarna te laten ontsmetten door een IKB erkend ontsmettingsbedrijf. Tevens wordt een actieve bestrijding geadviseerd, tijdens de leegstand, van bloedluis, spekkever, piepschuimkever, enz. Na de ontsmetting wordt een IKB desinfectie controle geadviseerd.
- *Herbevolkings protocol*: Geadviseerd wordt een controle uit te voeren na opzet nieuwe koppel door middel van bloedonderzoek 6 weken na opzet en of overplaatsing naar een nieuwe stal en na toegang tot de uitloop (30 monsters per stal voor ELISA onderzoek en, indien positief, specifieke HAR voor H3). In geval van een meerleeftijdenbedrijf worden alle stallen gecontroleerd, tenzij in een eerder stadium één van de andere stallen al een positieve serologie had. Totdat alle serologische testen negatief zijn blijven de bovengenoemde protocollen van kracht.

In geval alleen sprake is van positieve serologie wordt het advies gegeven alle aanwezige koppels op het bedrijf te testen op de aanwezigheid van virus met behulp van een PCR test (van 60 cloaca swabs en 60 trachea swabs van 60 individuele dieren) om de status van de koppel en het bedrijf te bepalen.

2.b Adviezen voor pluimvee bedrijven binnen/vanuit, een nader te bepalen regio, van een H3N1geïnfecteerd bedrijf

- *Uitloop verbod binnen de vastgestelde regio van een H3N1besmet bedrijf*: Koppels die binnen een straal van 3 kilometer van een besmet H3N1bedrijf gehuisvest zijn mogen geen uitloop aangeboden worden tot het moment waarbij het besmette koppel geen uitscheider meer is (PCR negatief).
- *Transport advies*; Geadviseerd wordt koppels niet te vervoeren tenzij is aangetoond dat zij geen virus bij zich dragen (op basis van PCR uitslag van 60 cloaca swabs en 60 trachea swabs van 60 individuele dieren per koppel). Hierbij mogen ten tijde van het transport geen klinische verschijnselen wijzend op AI aanwezig zijn. Transport van eendagskuikens van een broederij gevestigd in de aangewezen regio naar een Nederlands UBN kan worden toegestaan. Status van de eendagskuikens moet worden gecontroleerd aan de hand van bloedonderzoek. Monsternamen na aankomst op het Nederlandse UBN van 10 dieren.
- *Uitvoering van een strikt hygiëneprotocol*: Op alle bedrijven, binnen de regio wordt geadviseerd dat de pluimveehouder met de practicus een hygiëneprotocol vaststellen. In het hygiëneprotocol wordt uitvoering gegeven aan het bezoekersprotocol, protocol m.b.t. ongediertebestrijding, kadaverafvoer, mestafvoer, voerleverantie en het eitransport. Daarnaast dienen de volgende elementen ingevuld te worden: alle besmette bedrijven voeren een werkwijze in zoals deze is omschreven voor een verdacht NAI (H5/H7) bedrijf: strengere afzetting bedrijfsterrein, beperkte toegang, eventuele huisverkoop buiten het bedrijfsterrein, douchen bij toegang en vertrek, bedrijfskleding en stalgebonden schoeisel.
- *Aanvoer van voer en afvoer van (broed)eiëren*: de handelaar wordt geadviseerd totdat het geïnfecteerde H3N1bedrijf aan de hand van PCR uitslag van 60 cloaca swabs en 60 trachea swabs van 60 individuele dieren vrij is van virus, één op één transporten uit te voeren en de vrachtwagen, bij vertrek van het bezochte bedrijf uitwendig te desinfecteren, zie protocol voerleverantie en eitransport. Broedeieren blijven bij voorkeur binnen de regio; transport en inleg buiten de regio is toegestaan, mits voldaan wordt aan eitransport protocol.

- *Mestafvoerprotocol*: geadviseerd wordt om alle mest van bedrijven af te voeren naar de mestverbranding (bv DEP) tenzij met een PCR uitslag (van 60 cloaca swabs en 60 trachea swabs van 60 individuele dieren) van een monstername van maximaal 48 uur voor afvoer van de dieren is aangetoond dat de koppel vrij was van H3.
- *Ongedierte bestrijding*: bedrijven worden geadviseerd gebruik te maken van een professionele ongediertebestrijder en de bestrijding te intensiveren. Alle bedrijven dienen in het bezit te zijn van een protocol "integrale ongedierte bestrijding".
- *Reiniging en ontsmettingsprotocol (R&O protocol)*. Geadviseerd wordt alle bedrijven, bij de volgende leegstand, nat te reinigen met een reinigingsmiddel en daarna te laten ontsmetten door een IKB erkend ontsmettingsbedrijf. Tevens wordt een actieve bestrijding geadviseerd, tijdens de leegstand, van bloedluis, spekkever, piepschuimkever, enz. Na de ontsmetting wordt een IKB desinfectie controle geadviseerd.

Protocollen

1. Communicatie protocol

In Nederland wordt de AI (H5/7) diagnostiek (incl. bevestiging niet negatieve ELISA van door GD uitgevoerd bloedonderzoek) uitgevoerd door het nationale referentie laboratorium van het WVBR in Lelystad. Het WVBR ontvangt van verschillende kanten monstermateriaal:

- NVWA (specialistentteams).
- Swabs ingestuurd in het kader van AI uitsluitingsonderzoek op sectiemateriaal.
- Bloedmonsters van GD.

Uitslagen van **monstermateriaal dat afkomstig is van specialistenteam** worden alleen doorgegeven aan NVWA. Ingeval van een HPAI of een LPAI (H5/H7) zal NVWA op basis van de uitvoering van het *Beleidsdraaiboek Aviaire Influenza* verdere acties ondernemen. In geval van het aantonen van een niet aangifteplichtige AI infecties zijn wettelijk gezien geen extra maatregelen noodzakelijk en zullen vanuit NVWA geen verdere acties ondernomen worden. Binnen dit draaiboek wordt NVWA of WVBR gevraagd alle positieve monsters direct te testen op de aanwezigheid van H3N1 en uitslagen van monstermateriaal dat is aangeleverd door de specialistenteams door te geven aan de bij GD Centrale dierenarts pluimvee. GD zal zorg dragen voor verdere informatieverstrekking richting het AVINED (UBN gegevens en aan het bedrijf gekoppelde practicus).

Uitslagen van swabs die worden ingestuurd in het kader **van AI onderzoek op sectiemateriaal** worden bij een aantoning van een AI aangifteplichtige stam direct door WVBR gemeld aan NVWA. Verdere actie wordt ondernomen in het kader van de uitvoering van het *Beleidsdraaiboek Aviaire Influenza*. Negatieve en positieve uitslagen, niet zijnde een aangifteplichtige stam, worden alleen gemeld aan de inzender.

In het kader van dit draaiboek wordt WVBR gevraagd alle uitslagen te melden aan de centrale dierenarts van GD. GD zal, indien het een positieve uitslag betreft, zorg dragen voor verdere informatieverstrekking richting het AVINED (UBN gegevens en aan het bedrijf gekoppelde practicus).

Uitslagen van **bloedonderzoek** die GD in het kader van de vrijwillige en verplichte AI monitoring doorstuurt naar WVBR worden bij een aantoning van een AI aangifteplichtige stam (H5 of H7) direct door WVBR gemeld aan NVWA. Verdere actie wordt ondernomen in het kader van de uitvoering van het *Beleidsdraaiboek Aviaire Influenza*. Alle uitslagen worden gemeld aan GD. WVBR wordt gevraagd direct na het negatieve HAR 5 en HAR 7 onderzoek een HAR H3 onderzoek uit te voeren. In het kader van dit draaiboek wordt WVBR gevraagd alle uitslagen te melden aan de centrale dierenarts van GD. GD zal, indien het een positieve uitslag betreft, zorg dragen voor verdere informatieverstrekking richting het AVINED (UBN gegevens en aan het bedrijf gekoppelde practicus).

- Dierenartsen dienen opgeroepen te worden om actiever uitsluitingswabs voor AI in te sturen en aan het WVBR te vragen deze swabs, bij een positieve Matrix PCR, naast de verplichte H5 en H7 PCR tevens op de aanwezigheid van H3N1 te controleren.
- Het is van groot belang dat alle betrokkenen binnen EZ (de verschillende directies, NVWA, RVO, landbouwwattachés op de ambassades) en buiten EZ (bedrijfsleven, pluimveebedrijven, belangenorganisaties) snel de beschikking hebben over de voor hen relevante informatie. Alle bekende gegevens zullen door GD aan een dagelijks aan te vullen (registratie) dossier worden toegevoegd en beschikbaar gesteld aan het AVINED.
- AVINED draagt zorg voor communicatie naar het bedrijfsleven en naar EZ.

2. Hygiëne protocol

Het hygiëneprotocol dat minimaal gevolgd moet worden ingeval van een aangifteplichtige AI is vastgelegd in het *Beleidsdraaiboek Aviaire Influenza 2.0.* en de *IKB voorschriften*. In geval van een H3N1 infectie worden dezelfde maatregelen aangehouden, hiervoor zijn de volgende, bijkomende, protocollen opgesteld:

- 2.1. Bezoekersprotocol
- 2.2. Ongediertebestrijding
- 2.3. Kadaverafvoer
- 2.4. Voerleveranties
- 2.5. Eiertransport
- 2.6. Mestafvoer

2.1. Bezoekersprotocol (zie monstername protocol 2.8)

Bedrijfsinrichting in relatie tot bezoek

De ondernemer dient er altijd op toe te zien dat de maatregelen die het risico van uitsleep zo klein mogelijk maken ook daadwerkelijk worden uitgevoerd. Met name bij het betreden van het bedrijfsgebied door vangploegen, entploegen en andere personen die regelmatig met pluimvee in contact komen, dienen de hygiëne maatregelen stipt opgevolgd te worden. De pluimveehouder dient zich ervan te overtuigen dat door bezoekers meegebracht gereedschap (injectiespuiten, rugspuiten e.d.) gereinigd en gedesinfecteerd zijn. Ook het toelaten van een (vracht-)auto op het terrein kan een risico inhouden. Met name kratten die gebruikt worden voor transport van levende dieren blijken in de praktijk voor verspreiding van micro-organismen verantwoordelijk te zijn. Zodra een besmetting van een niet aangifteplichtige AI stam is aangetoond zullen er ook maatregelen voor de bezoekers van de bedrijven met commercieel pluimvee gelden, het zogenaamde **bezoekersprotocol**. Door het bezoekersprotocol wordt het bezoek aan bedrijven met commercieel pluimvee gereguleerd en wordt het risico van verspreiding van het virus verkleind. Dit betekent dat het voor iedereen verboden is om het bedrijfsgedeelte van een bedrijf te betreden tenzij dit noodzakelijk is. Indien er toch bezoekers het bedrijfsgedeelte betreden, moet deze zich:

- registreren in een bezoekersregister en
- dienen zij voor zichzelf en voor hun vervoermiddel de nodige hygiënemaatregelen te nemen op basis van het protocol. De pluimveehouder dient zelf zorg te dragen dat dit verbod en het protocol worden nageleefd.

Bezoekers woongedeelte Bezoek aan het woongedeelte van het bedrijf is wel toegestaan mits dit goed gescheiden is van het bedrijfsgedeelte. Uiteraard moet ook dan op de hygiëne gelet worden. Het is erg belangrijk dat ook de pluimveehouder zelf bij het betreden en verlaten van het bedrijfsgedeelte met het pluimvee zich houdt aan de hygiënevoorschriften.

Criteria voor een goede scheiding bedrijfsgedeelte met pluimvee en overige delen van het bedrijf/wonen Het schone weg/vuile weg principe zal moeten zijn doorgevoerd voordat sprake kan zijn van een scheiding in de verschillende bedrijfsgedeelten.

De belangrijkste criteria zijn in dat opzicht:

- Laat behalve de verzorger(-s) niemand in de stallen toe, tenzij dit strikt noodzakelijk is. Het moet 'fysiek onmogelijk' zijn om van de dierverblijven met pluimvee zonder omkleden en wassen naar het bedrijfsdeel zonder dieren te gaan (woning, winkel).
- Het moet 'fysiek onmogelijk' zijn om zonder omkleden en wassen in contact te komen met de gevoelige en ongevoelige zoogdieren op het bedrijf.
- Hygiënesluis in iedere stal. Duidelijke afbakening bijv. met planken (\pm 50 cm hoog) van het "vuile" en "schone" deel van voerlokaal.
- Het moet 'fysiek onmogelijk' zijn om gereedschappen en/of materialen te verplaatsen tussen de dierverblijven met pluimvee en het bedrijfsdeel zonder dieren (woning, winkel), zonder reiniging en desinfectie van deze gereedschappen en/of materialen.
- Houd staldeuren op slot en de sleutel uit het slot.
- Huisverkoop van pluimveeproducten dient plaats te vinden buiten de afrastering van de bedrijfsgebouwen.

- In het voerlokaal moet een wasgelegenheid aanwezig zijn met warm water en zeep, zodat men voor en na het betreden van de stal de handen kan wassen.
- Zieke of verdachte dieren dienen uit het koppel verwijderd te worden.
- Zieke of verdachte dieren eventueel opsturen voor onderzoek naar de practicus of de Gezondheidsdienst.

Het invullen van een dergelijke fysieke scheiding kan al permanent aanwezig zijn op een bedrijf (hygiënesluizen), dan wel in potentie aanwezig zijn en tijdelijk doorgevoerd worden tijdens een Aviaire influenza uitbraak.

Gebruik van bedrijfsschoeisel

Het gebruik van stalspecifiek schoeisel is sterk aan te raden. De voorruimte van de stal dient dusdanig te zijn ingericht, dat een duidelijke scheiding wordt gemaakt tussen de ruimte die mag worden betreden met het schoeisel dat gebruikt wordt om over het terrein te lopen en de ruimte die slechts mag worden belopen met stalschoeisel. Er mag geen overlapping plaats vinden.

Een extra veiligheid kan worden ingebouwd door het schoeisel bij het wisselen te ontsmetten. Als laarzen worden gedesinfecteerd, zijn met name loog- en chloorproducten geschikt.

2.2. Ongediertebestrijding protocol

Insecten bestrijding

Het risico van het optreden van insecten (zowel kruipend als vliegend) als vector van de verspreiding van Aviaire Influenza wordt als reëel ingeschat. Een insecten bestrijding zal onderdeel uit moeten maken van de R&O procedure.

Insecticiden kunnen zowel gesprayd als verneveld worden. Onderzoek in het buitenland leert dat vernevelen *d.m.v. warmvernevelaars* de meest effectieve methode is en dat bij deze toepassing het minste product wordt verbruikt. Naast de betere effectiviteit kan het vernevelen direct na de ruimte desinfectie worden uitgevoerd. In geval dat het insecticide gesprayd dient te worden, zal gewacht moeten worden tot de stal na de desinfectie is opgedroogd, hetgeen een extra bezoek noodzakelijk maakt.

Ratten en muizen bestrijding

In de IKB richtlijnen staat vermeld dat elk pluimveebedrijf een ratten en muizen bestrijdingsplan dient te bezitten. Hierop vindt tijdens de IKB beoordeling ook controle op plaats. In het kader van dit draaiboek dient elk besmet bedrijf de ratten- en muizen- bestrijding uit laten voeren door een IKB-PSB erkende ongediertebestrijdingsbedrijven (adressen via de NV-PSB te verkrijgen)

Indien na de nieuwe opzet van dieren op bedrijf nog steeds opname is van bestrijdingsmiddel voor ratten en muizen zou de eigenaar de bestrijding verplicht moeten voortzetten door een erkend ongediertebedrijf, tot het moment dat alle aanwezige dieren middels bloedonderzoek negatief getest worden op de aanwezigheid van AI virus

Bij de knaagdierbestrijding moeten we er rekening mee houden dat gedurende de herfst/winter (wanneer de gewassen (mais) van het land gaan) sprake is van een trek naar binnen. Het is van belang dat de besmette bedrijven rondom deze trek periode naar binnen een gecontroleerd knaagdierbestrijdingsprogramma hebben. Een dragerschap van AI bij knaagdieren is niet uit te sluiten en het risico bestaat dat door de trek van de knaagdieren (weer naar buiten) een herintroductie van het virus plaats vindt.

2.3. Kadaverafvoer protocol

Advies nog nader te bepalen.

2.4. Voerleverantie protocol

Met de voerfabrikant worden afspraken gemaakt voor de voerleveranties.

- De levering aan het besmette bedrijf is de laatste levering van de bulkauto.
- Bij de levering wordt gebruik gemaakt van een bedrijfseigen stofzak.
- De chauffeur dient zich, indien voor de levering het bedrijfsterrein bereiden moet worden, voorafgaand aan het betreden om te kleden in bedrijfskleding. Bij het rijden wordt daarna

gebruik gemaakt van een stoelhoes. Bij het betreden van het bedrijfsterrein wordt gebruik gemaakt van overschoenen.

- Bij vertrek van bedrijfsterrein wielkast desinfectie.
- Extra R&O gehele auto bij aankomst herkomst bedrijf.

2.5. Eiertransport protocol

Met de pakstation worden afspraken gemaakt voor het ophalen van de eieren vanuit de aangewezen regio.

- Het bezoek aan het besmette bedrijf is het enige bezoek van de eierauto voordat terug wordt gereden naar het pakstation (één op één transport).
- Binnen de regio mogen van niet besmette bedrijven eieren van meerdere bedrijven worden opgehaald wanneer de eieren op de bedrijfsgrens worden aangeboden. Indien de vrachtwagen op het bedrijfsterrein aanwezig moet zijn, is één op één transport (of laatste bezoek) te adviseren.
- De chauffeur dient zich, indien voor de levering het bedrijfsterrein bereden moet worden, voorafgaand aan het betreden om te kleden in bedrijfskleding. Bij het rijden wordt daarna gebruik gemaakt van een stoelhoes. Bij het betreden van het bedrijfsterrein wordt gebruik gemaakt van overschoenen. De chauffeur dient zich te houden aan de voorgeschreven routing.
- De chauffeur mag de bedrijfsgebouwen niet betreden. De eieren moeten door de pluimveehouder bij de deur worden aangeboden.
- Binnen de regio mag alleen gebruik gemaakt worden van eenmalig te gebruiken trays.
- De levering moet worden gecontroleerd op met ei besmeurde containers. Deze containers moeten eerst worden gereinigd voordat getransporteerd mogen worden.
- Bij vertrek van bedrijfsterrein wielkast desinfectie.
- Extra R&O gehele auto bij aankomst herkomst bedrijf
- Trays afkomstig van het besmette bedrijf mogen niet worden hergebruikt en dienen te worden vernietigd.
- Containers/pallets moeten na afstapelen van de eieren zo spoedig mogelijk gereinigd en ontsmet worden
- Alternatief: eieren aanbieden op de bedrijfsscheiding

2.6. Broed eiertransport protocol

Met de broederij worden afspraken gemaakt voor het ophalen van de broedeieren van uit de aanwezige regio.

- Het gebruik van broedladen voor het verzamelen en transporteren van broedeieren is op binnen de aangewezen regio niet toegestaan.
- Alle bezoeken aan bedrijven binnen de regio moeten uitgevoerd worden op basis van één op één transport. Het bezoek aan het besmette bedrijf is altijd het laatste bezoek van de dag.
- De chauffeur dient zich, indien voor de levering het bedrijfsterrein bereden moet worden, voorafgaand aan het betreden om te kleden in bedrijfskleding. Bij het rijden wordt daarna gebruik gemaakt van een stoelhoes. Bij het betreden van het bedrijfsterrein wordt gebruik gemaakt van overschoenen.
- De chauffeur mag de bedrijfsgebouwen niet betreden. De eieren moeten door de pluimveehouder bij de deur worden aangeboden.
- Binnen de regio mag alleen gebruik gemaakt worden van eenmalig te gebruiken trays.
- De levering moet worden gecontroleerd op met ei besmeurde containers. Deze containers zijn op de broederij gereinigd en gedesinfecteerd.
- Bij vertrek van bedrijfsterrein wielkast desinfectie.
- Extra R&O gehele auto bij aankomst herkomst bedrijf
- Trays afkomstig van het aangewezen regio mogen niet worden hergebruikt en dienen te worden vernietigd.
- Containers moeten na afstapelen op de broederij van de eieren zo spoedig mogelijk gereinigd en ontsmet worden.

2.7. Mesttransport protocol

- Voor het transport van mest moet minimaal voldaan worden aan het protocol “vervoer van mest” van CUMELA Nederland, Transport en Logistiek Nederland.
<https://www.cumela.nl/sites/default/files/hygi%C3%ABneprotocol%20vervoer%20mest%20bij%20AI%20versie%201.1.pdf>
- Direct na het afleveren van de dieren dient alle ventilatie afgeschakeld te worden.
- De droge mest dient ter verbranding te worden afgevoerd.
- Voor het transport van mest van besmette AI koppels moet gebruik gemaakt worden van een erkende mesttransporteur.
- Tot het afleveren van de container dienen de stallen volledig gesloten te zijn blijven.
- De chauffeur dient zich, voor de levering/ophalen van de containers, om te kleden in bedrijfskleding. Bij het rijden wordt daarna gebruik gemaakt van een stoelhoe. Bij het betreden van het bedrijfsterrein wordt gebruik gemaakt van overschoenen.
- De chauffeur mag de bedrijfsgebouwen niet betreden.
- Houdt met de plaatsing van de container rekening met de windrichting.
- Mest dient direct in de containers gestort te worden.
- Afdekking van de container vóór het transport. Na het afdekken wordt de buitenzijde van de container gereinigd en ontsmet. Ook de rijroute van de oplegger wordt voordat de oplegger op het bedrijfsterrein komt gereinigd en ontsmet.
- Bij de bedrijfsscheiding (poort) verplichte wielkastdesinfectie bij vertrek.
- Extra R&O gehele auto en container bij aankomst herkomst bedrijf.

2.8 Hygiëne voorschriften tijdens bedrijfsbezoeken monsternames

1. Doel

Het voorkomen van de verspreiding en introduceren van micro-organismen door personen die bij bezoeken aan pluimveebedrijven daadwerkelijk de stal betreden en het optimaliseren van de persoonlijke biologische veiligheid tijdens deze bezoeken.

2. Toelichting

Het H3N1 virus dat op dit moment in België aanwezig is, leidt bij besmetting van kippen en kalkoenen tot ernstige klinische verschijnselen en hoge sterfte. Het introductie risico wordt voorsnog als reëel ingeschat. Daarom dient men maatregelen te nemen ten aanzien van de persoonlijke bescherming. Uiteraard heeft deze procedure ook ten doel insleep en verspreiding van influenza en andere pathogenen te voorkomen.

3. Procedure

Afspraak

Pluimveehouder bij het maken van de afspraak instrueren gewassen bedrijfskleding of wegwerpoverall, bedrijfsschoeisel en stalkleding met stalgebonden schoeisel ter beschikking te stellen. Daarnaast niet naast elke ingang van de stal een vers aangemaakte oplossing met een desinfectants aanwezig te zijn in een afgedekte bak.

Indeling auto

In de laadruimte van de auto dient een scheiding aanwezig te zijn tussen een vuil en schoon gedeelte, bijvoorbeeld in de vorm van (minimaal 2) afsluitbare bakken, compartimenten of zakken.

Benodigde materialen:

Wegwerperschoentjes (de grotere uitvoering)

Wegwerpsokken (hiervoor kunnen de kleinere (blauwe) overschoentjes gebruikt worden)

Wegwerp handschoenen

Mondkapjes

Wegwerpoverall

Haarnetjes
Veiligheidsbril
Monstermateriaal en zakken.

Hygiëne protocol screeningsbezoeken op bedrijven met pluimvee.

Bij het bezoek dient de bezoeker zich te houden aan aanvullende regels die de veehouder als standaard voor het bedrijf heeft vastgesteld en aan de onderstaande minimum eisen.

Voor het bedrijfsbezoek

- Auto op de openbare weg of op aangegeven parkeerplaats, maar in ieder geval niet binnen de ruimte van het bedrijfsterrein.
- Eigenaar mbv mobiele telefoon bellen dat de monsternemer gearriveerd is. Geen handsieraden, horloges en mobiele telefoon meenemen bij het betreden van het bedrijfsterrein.
- Nadrukkelijk vragen om bedrijfsoverall of wegwerpoverall per stal. Indien de pluimveehouder geen overalls ter beschikking heeft extra wegwerpoveralls en overschoentjes meenemen.
- Indien monsters genomen dienen te worden op het bedrijf: monstermateriaal meenemen in grote plastic zak **naar het woonhuis of bedrijfshygiënesluis**: monstertransport enveloppen met in elke envelop monstermateriaal voor één stal, materiaal om bloed te tappen, mondkapjes, extra wegwerpoveralls (indien geen stalgebonden overall per stal aanwezig is), overschoentjes, haarnetjes en veiligheidsbril.
- Daarnaast één grote safetybag per stal voor vervoer de kleine safetybags met de monsters. Bij het woonhuis dan wel de bedrijfshygiënesluis worden de grote safetybags achtergelaten om de monsters, na bemonstering, te vervoeren naar de auto en de praktijk.
- Melden op het huisadres met laarzen met overschoenen. (Overschoenen gebruiken om de laarzen na de werkzaamheden veilig mee terug te kunnen nemen.)
- Het heeft de voorkeur zich op het bedrijf te douchen en dan te verkleeden in ter beschikking gestelde kleding, of anders wegwerpoverall, met haarnet en wegwerpsokken. (Eigen kleding achterlaten in de doucheruimte). In ieder geval handen wassen met zeep.
- Schoeisel wisselen in het woonhuis, dan wel de bedrijfshygiënesluis, waarbij wegwerpsokken worden gebruikt voordat het bedrijfsschoeisel wordt aangetrokken.
- Voor het betreden van de stal laarzen (eventueel met wegwerpoverschoenen) desinfecteren in de naast de toegangsdeur aanwezige desinfectiebak.
- In de stal wordt overgestapt in bedrijfslaarzen (wegwerpsokken aanhouden) en wordt, **over** de ter beschikking gestelde kleding of wegwerpoverall een bedrijfsoverall aangetrokken (pijpen van de overall over de laarzen). Haarnet, mondkapje, wegwerphandschoenen en bril gebruiken bij het betreden van de stal.
- Geen materialen de **voorraimte** in nemen anders dan benodigde materialen: monstermateriaal, handschoenen, mondkapje en wegwerpkleding.
- Geen formulieren of pennen meenemen de stal in.
- Per **stal** wordt alleen monstername materiaal voor de betreffende stal meegenomen. Grote plasticzak achterlaten in de voorruimte. Monstermateriaal en verpakkingen dat in de stal is geweest dient niet naar een andere stal meegenomen te worden.

- Alle monstermaterialen verzamelen in safetybags. Alle Safetybags met de monsters in de voorruimte sluiten en in de aparte plastic zak (die niet in de stal geweest is) deponeren voor transport over het bedrijfsterrein.
- Bij het verlaten van de voorruimte, het, in de stal gebruikte, monsterverpakkingmateriaal en handschoenen achterlaten en stalgebonden overall en schoeisel uittrekken. Indien mogelijk handen wassen.
- Bij elke volgende stal bij de ingang wederom laarzen/overschoeisel desinfecteren, en in de voorruimte van schoeisel wisselen en stalgebonden overall over de wegwerpoverall aantrekken. Procedure monstername en handelingen herhalen. Tenslotte alle plastic zakken meenemen naar het woonhuis of de bedrijfshygiënesluis.

- De, bij aankomst in het woonhuis dan wel in de bedrijfshygiënesluis achtergelaten, safetybags vullen met de safetybags van een bemonsterde stal en deze identificeren met UBN en stalnummer. Elke stal een aparte grote safetybag. Alle andere zakken achterlaten. De grote safetybags naar de auto vervoeren en daar in één grote plastic zak (E) doen.

Na het bedrijfs/stal bezoek

- Alvorens de monsters naar de auto te vervoeren:
- De begeleidende formulieren in overleg met de houder invullen en koppelen aan de monsters.
- Bij het verlaten van het bedrijf wordt bij voorkeur gedouched.
- Bril wordt bij het verlaten van het bedrijf gereinigd met zeep.
- Bedrijf verlaten, met de safetybags in eigen kleding met daarover een wegwerpoverall (eventueel overall van aankomst) en laarzen met overschoentjes.
- Monstermateriaal in de plastic zak voorzien van een identificatie (UBN en stalnummers) en in de vuile ruimte van de auto vervoeren.
- Laat de overschoentjes achter bij de auto.